Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0523U100048

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 31-03-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волкова Наталія Василівна
2. Volkova Nataliia Vasilivna

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 12.00.03

Назва наукової спеціальності: Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 09-03-2023

Спеціальність за освітою: правознавство

Місце роботи здобувача: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, м. Одеса, Одеська обл., 65009, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 41.086.03

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, м. Одеса, Одеська обл., 65009, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, м. Одеса, Одеська обл., 65009, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 10.31, 10.47

Тема дисертації:

1. Захист сімейних прав та інтересів дитини у цивільному судочинстві

2. Protection of family rights and interests of the child in civil proceedings

Реферат/анотація:

1. Дисертація є першим в українській науці цивільного процесуального права спеціальним комплексним дослідженням теоретичних та практичних проблем захисту сімейних прав та інтересів дитини у цивільному судочинстві через призму принципу забезпечення найкращих інтересів дитини, виконаним на матеріалах оновленого цивільного процесуального законодавства України. У дисертації обґрунтовано єдиний концептуальний підхід до розуміння найкращих інтересів дитини при захисті її сімейних прав та інтересів у цивільному судочинстві, що здійснюється на підставі оцінки та збалансування складових (критеріїв) найкращих інтересів дитини у конкретній ситуації з урахуванням індивідуальності кожної окремої дитини, щодо якої здійснюється захист, та за можливою участю самої дитини для висловлювання своєї думки у цивільному судочинстві. Розкрито зміст принципу забезпечення найкращих інтересів дитини, під яким розуміється такий підхід до законодавчої та правозастосовної діяльності, за якого при прийнятті нових та застосуванні чинних нормативно-правових актів, які регулюють суспільні відносини за участю дитини, має забезпечуватись пріоритет інтересів дитини над інтересами дорослих людей тією мірою, якою це сприятиме

задоволенню потреб дитини з урахуванням принципів розумності та справедливості. Запропоновано авторське визначення поняття захисту сімейних прав та інтересів дитини як діяльності уповноважених осіб та юрисдикційних органів, спрямованої на відновлення порушених, невизнаних, оспорюваних сімейних прав та інтересів дитини або встановлення безспірних суб'єктивних сімейних прав та інтересів дитини, а в деяких випадках □ недопущення чи попередження порушення прав та інтересів дитини у майбутньому. Виокремлено та охарактеризовано юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту сімейних прав та інтересів дитини. Запропоновано справи про захист сімейних прав та інтересів дитини, що розглядаються у порядку цивільного судочинства, поділити на такі види: справи щодо захисту права на виховання дитини; справи про зміну правового статусу дитини та інших учасників сімейних відносин; справи про виконання обов'язку щодо утримання дитини; справи про захист прав та інтересів дитини від домашнього насильства. Встановлено правовий статус кожного із суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин у справах про захист сімейних прав та інтересів дитини. Визначено та охарактеризовано основні властивості правового статусу дитини у цивільному судочинстві щодо захисту її сімейних прав та інтересів. Доведено доцільність застосування до справ про захист сімейних прав та інтересів дитини альтернативної територіальної юрисдикції (підсудності) та надання можливості розглядати такі справи також судам за зареєстрованим місцем проживання чи перебування дитини. Досліджено процесуальні особливості розгляду та вирішення цивільних справ про захист прав та інтересів дитини у цивільному судочинстві у порядку позовного (загального або спрощеного), наказного та окремого проваджень. На підставі аналізу доктринальних досліджень, законодавства України та матеріалів судової практики визначено поняття доказу та зміст предмета доказування, який залежить від особливостей справ щодо захисту сімейних прав та інтересів дитини. Аргументовано доцільність створення у нашій державі у цивільному судочинстві обов'язкової внутрішньої спеціалізації із сімейних справ щодо захисту прав та інтересів дитини, що пов'язане з необхідністю врахування істотних особливостей дитини, таких, як: вік дитини; психологічний стан дитини; умови виховання дитини; сфери спілкування та інших факторів, що відрізняють дитину від дорослої людини. Встановлено відмінності процедури розгляду справ про захист сімейних прав та інтересів дитини по суті у порядку спрощеного позовного провадження від процедури розгляду таких справ у порядку загального позовного провадження. Сформульовано теоретичні обґрунтовані пропозиції про вдосконалення актів чинного законодавства України щодо захисту сімейних прав та інтересів дитини у цивільному судочинстві.

2. The dissertation is the first in the Ukrainian science of civil procedural law, a special comprehensive study of the theoretical and practical problems of protecting family rights and the interests of the child in civil proceedings through the prism of the principle of ensuring the best interests of the child, based on the materials of the updated civil procedural legislation of Ukraine. The dissertation substantiates a single conceptual approach to understanding the best interests of the child in the protection of his family rights and interests in civil proceedings, which is carried out on the basis of the assessment and balancing of the components (criteria) of the best interests of the child in a specific situation, taking into account the individuality of each individual child for whom protection is carried out , and with the possible participation of the child himself to express his opinion in civil proceedings. The content of the principle of ensuring the best interests of the child is disclosed, which is understood as such an approach to legislative and law enforcement activities, according to which, when adopting new and applying current normative legal acts that regulate social relations with the participation of the child, the priority of the interests of the child over the interests of adults should be ensured by to the extent that it will contribute to the satisfaction of the child's needs, taking into account the principles of reasonableness and justice. The author's definition of the concept of protection of the child's family rights and interests is proposed as an activity of authorized persons and jurisdictional bodies aimed at restoring violated, unrecognized, contested family rights and interests of the child or establishing undisputed subjective family rights and interests of the child, and in some cases - preventing or prevention of violation of the child's rights and interests in the future. Jurisdictional and non-jurisdictional forms of protection of family rights and interests of the child are distinguished and characterized. It is proposed to divide cases on the protection of family rights and interests of the child, which are considered in the civil court procedure, into the following types: cases on the protection of the right to raise a

child; cases on changing the legal status of the child and other participants in family relations; cases on the fulfillment of the obligation to maintain a child; cases on protection of the rights and interests of the child from domestic violence. The legal status of each of the subjects of civil procedural legal relations in cases of protection of family rights and interests of the child has been established. The main properties of the legal status of the child in civil proceedings regarding the protection of his family rights and interests are defined and characterized. The expediency of applying alternative territorial jurisdiction (jurisdiction) to cases on the protection of family rights and interests of the child and giving the opportunity to consider such cases also to the courts at the registered place of residence or stay of the child has been proven. The procedural features of consideration and resolution of civil cases on protection of the rights and interests of the child in civil proceedings in the order of claim (general or simplified), injunctive and separate proceedings have been studied. Based on the analysis of doctrinal studies, legislation of Ukraine and case law materials, the concept of proof and the content of the subject of proof, which depends on the specifics of cases regarding the protection of family rights and the interests of the child, are determined. The expediency of creating a mandatory internal specialization in family cases in civil proceedings in our country regarding the protection of the rights and interests of the child is argued, which is connected with the need to take into account the essential characteristics of the child, such as: the age of the child; psychological state of the child; child rearing conditions; areas of communication and other factors that distinguish a child from an adult. Differences between the procedure for consideration of cases on the protection of family rights and interests of the child in the procedure of simplified legal proceedings and the procedure of consideration of such cases in the procedure of general legal proceedings have been established. Theoretical, substantiated proposals on improving the acts of the current legislation of Ukraine regarding the protection of family rights and interests of the child in civil proceedings have been formulated.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Голубєва Неллі Юріївна
2. Golubeva Nelli Juriivna

Кваліфікація: д.ю.н., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Голубєва Неллі Юріївна

2. Golubeva Nelli Juriivna

Кваліфікація: д.ю.н., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Менджул Марія Василівна

2. Mendzhul Mariya Vasilivna

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Токарчук Людмила Михайлівна
2. Tokarchuk Liudmila Mihailivna

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Притика Юрій Дмитрович
2. Prytyka Yurii Dmytrovych

Кваліфікація: д.ю.н., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Чанишева Галія Інсафівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Чанишева Галія Інсафівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.